त्यक्तोदात्तंउदारकर्मत्यागिनं ॥ १७ ॥ महत्पदं ॥ १८ ॥ सुहृद्भिश्चारैः अनभिख्यातैःस्वेषांपरेषांचाविदितैः ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ मरणांतमपिइदंपालनंअनामयंकुशलमेव स्वर्गहेतुत्वादित्यर्थः ॥ २३ ॥ रक्षाधिकरणंदुर्गादि सुखंसुखप्रदानं ॥ २४ ॥ गुप्तानिसुरक्षितानि ॥ २५ ॥ एकेनराज्ञा तेषुदुर्गाद्यधिष्ठातृषुपंचसु ॥ २६ ॥ २७ ॥ ज्ञानंइदंममनिःश्रेयसमितियज्ज्ञानंतत् ॥ २८ ॥ अर्थका-

त्यक्तोदात्तंमद्यरतंद्यूतस्त्रीमृगयापरं॥ कार्येमहतियुंजानोहीयतेनृपतिःश्रिया॥ १७॥ रक्षितात्माचयोराजारक्ष्यान्यश्चानुरक्षति ॥ प्रजाश्चतस्यवर्धंतेध्रुवंचमहदश्नुते॥ १८॥ येकेचिद्भूमिपतयःसर्वांस्तानन्ववेक्षयेत्॥ सुहृद्भिरनभिख्यातैस्तेनराजातिरिच्यते॥ १९॥ अपकृत्यबलस्थस्यदूरस्थोस्मीतिनाश्वसेत्॥ श्येनाभिपतनैरेतेनिपतंतिप्रमाद्यतः॥ २०॥ दृढमूलस्त्वदुष्टात्माविदित्वाबलमात्मनः ॥ अबलानभियुंजीतनतुयेबलवत्तराः॥ २१॥ विक्रमेणमहींलब्ध्वाप्रजाधर्मेणपालयेत्॥ आहवेनिधनंकुर्याद्राजाधर्मपरायणः॥ २२॥ मरणांतमिदंसर्वंनेहकिंचिदनामयं ॥ तस्माद्धर्मेस्थितोराजाप्रजाधर्मेणपालयेत्॥ २३॥ रक्षाधिकरणंयुद्धंतथाधर्मानुशासनं॥ मंत्रचिंतासुखंकालेपंचभिर्वर्धतेमही॥२४॥ एतानियस्यगुप्तानिसराजाराजसत्तम॥ सततंवर्तमानोत्रराजाधत्तेमहीमिमां॥ २५॥ नैतान्येकेनशक्यानिसातत्येनानुवीक्षितुं॥ तेषुसर्वंप्रतिष्ठाप्यराजाभुंक्तेचिरंमहीं॥ २६॥ दातारंसंविभक्तारंमार्दवोपगतंशुचिं॥ असंत्यक्तमनुष्यंचतंजनाःकुर्वतेनृपं॥ २७॥ यस्तुनिःश्रेयसंश्रुत्वाज्ञानंतत्प्रतिपद्यते॥ आत्मनोमतमुत्सृज्यतंलोकोनुविधीयते ॥२८॥ योर्थकामस्यवचनंप्रातिकूल्यान्नमृष्यते॥ शृणोतिप्रतिकूलानिसर्वदाविमनाइव॥ २९॥ अग्राम्यचरितांवृत्तियोनसेवेतनित्यदा॥ जितानामजितानांचक्षत्रधर्मादपैतिसः॥ ३०॥ निगृहीतादमात्याच्चस्त्रीभ्यश्चैवविशेषतः॥ पर्वताद्विषमाद्दुर्गाद्धस्तिनोश्वात्सरीसृपात्॥ एतेभ्योनित्ययुक्तःसन्रक्षेदात्मानमेवतु॥ ३१॥ मुख्यानमात्यान्योहित्वानिहीनान्कुरुतेप्रियान्॥ सवैव्यसनमासाद्यगाधमार्तोनविंदति॥ ३२॥ यःकल्याणगुणान्ज्ञातीन्प्रद्वेषान्नोबुभूषति॥ अदृढात्मादृढक्रोधःसमृत्योर्वसतेंतिके ॥ ३३॥ अथयोगुणसंपन्नान्हृदयस्यप्रियानपि॥ प्रियेणकुरुतेवश्यांश्चिरंयशसितिष्ठति ॥ ३४ ॥ नाकालेप्रणयेदर्थान्नाप्रियेजातुसंज्वरेत्॥ प्रियेनातिभृशंतुष्येद्युंजीतारोग्यकर्मणि॥ ३५॥ केवानुरक्ताराजानःकेभयात्समुपाश्रिताः ॥ मध्यस्थदोषाःकेचैषामितिनित्यंविचिंतयेत्॥ ३६॥ नजातुबलवान्भूत्वादुर्बलेविश्वसेत्क्वचित्॥ भारुंडसदृशाह्येतेनिपतंतिप्रमाद्यतः॥ ३७॥ अपिसर्वगुणैर्युक्तंभर्तारंप्रियवादिनं॥ अभिद्रुह्यतिपापात्मानतस्माद्विश्वसेज्जनात्॥ ३८॥

मस्यसख्युः प्रातिकूल्याद्द्वेषात्शृणोतितच्छत्रुभ्यःसकाशात् ॥ २९ ॥ अग्राम्यैर्बुद्धिमद्भिः वृत्तिलाभोपायं ॥ ३० ॥ ३१ ॥ मुख्यानिति गाधंकार्यस्यांतं ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥

राजोपनिषदंराज्ञारहस्यविद्या ॥ २२ ॥ दमिरसाभिष - स - मै - भारत - चिनवतिनतोऽध्यायः ॥ २२ ॥ ॥ ३ ॥ अनुक्रोशेनेति ॥ १ ॥ नाभिहतेअनभिहते ॥ २ ॥ दृढमूलस्वलक्षणमाह यस्येति ॥ ३ ॥ सुखाःपरर्वंच